

УДК: 811.161.2'2161.2

Анжела Олександрівна Буднік,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри слов'янського мовознавства,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна
ORCID 0000-0001-6345-5801

ВИКОРИСТАННЯ МОВНОГО ПОРТФОЛІО ЯК ЗАСОБУ РЕФЛЕКСИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОФОНІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті уточнено поняття мовне портфоліо, запропоновано структуру мовного портфоліо інофона під час вивчення української мови як іноземної, проаналізовано основні завдання та функції мовного портфоліо студента-іноземця. Доведено, що для створення будь-якого виду портфоліо важливими є роздуми не тільки над запропонованими студентом-іноземцем завданнями, але й рефлексія його щодо способів роботи, послідовності дій.

Ключові слова: Європейське мовне портфоліо, мовне портфоліо, компоненти мовного портфоліо, Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти, рефлексія, українська мова як іноземна.

Сьогодні Україна залишається однією із популярних країн для навчання іноземців. Це, передусім, окреслює пріоритетність освіти, розвиток соціокультурної, полікультурної, комунікативної, лінгвокраїнознавчої, дискурсивної компетенцій, методику впровадження нових освітніх технологій в освітній процес, застосування інформаційно-комунікативних технологій навчання мови іноземних студентів на різних етапах як вузівської, так і довузівської підготовки. Нові інформаційно-технічні зміни у суспільстві, усвідомлення того, що показником високого рівня навчальних здобутків на всіх щаблях освіти є не репродукція інформації, що була отримана під час навчання у закладах вищої освіти, а знання та вміння, які є необхідними для успішної реалізації життєвих та професійних стратегій як під час навчання, так і після отримання вищої освіти – все це вимагає нових підходів до навчання та оцінювання інофонів, для пошуку та використання нових форм та методів навчання. Останнім часом все більше впроваджуються в освітній процес європейські стандарти навчання, навчання за спільними програмами, нові освітні технології, питоми форми та методи навчання тощо. Значної уваги заслуговує створення сприятливих умов для реалізації академічної мобільності студентів і викладачів, що сприяє інтеграції вітчизняних закладів вищої освіти в науковий процес. Саме тому все актуальніше постає питання оновлення та модернізації освітніх програм для іноземних студентів, зокрема у відповідності до загальноєвропейських стандартів, упровадження яких значно розширить конкурентоспроможність вітчизняних закладів вищої освіти у порівнянні з європейськими. Традиційно укладена система контролю та оцінювання стала обмежувачем щодо розвитку поведінкових навичок, ключових компетенцій, умінь реагувати відповідно до комунікативних тактик і стратегій, які на сьогодні притаманні вищій освіті та подальшій професійній діяльності.

Обрана тема дослідження зумовлена деякими чинниками, а саме: необхідністю постійно знаходити дієві засоби оцінювання різних видів виконуваних робіт, необхідністю студентами-іноземцями самостійно здобувати та систематизувати необхідні знання, вміння розв'язувати комунікативні завдання відповідно до ситуацій спілкування. У закладах вищої освіти в Україні навчаються іноземні громадяни державною мовою, яка для цих студентів є іноземною. В Університеті Ушинського іноземні студенти навчаються за інтегрованими освітніми програмами з української мови як іноземної. Адже вивчення мови для іноземних студентів-нефілологів, які навчаються в Україні, є підґрунтям професійної підготовки за обраною спеціальністю, а сама мова – засобом отримання освіти, тому основним завданням на заняттях з української мови як іноземної є формування у студентів мовленнєвих умінь і навичок у тих видах і формах спілкування, на яких базується освітня діяльність. Комунікативна мета навчання залишається для інофонів основною, оскільки й освітня й виховна цілі реалізуються за умови досягнення студентами певного рівня володіння мовою. Комунікативна мета досягається шляхом формування у студентів необхідних мовних і мовленнєвих умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, усне мовлення, писемне мовлення), забезпечуючи їм можливість спілкування в україномовному середовищі (навчання, побут, культура) та здобуття спеціальності (Єдина типова навчальна програма, 2009: с. 4, с. 6).

Відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти виокремлюють шість рівнів володіння іноземною мовою, що були розроблені Асоціацією Мовних Експертів ALTE (The Association of Language Testers in Europe): *інтродуктивний* (Breakthrough або A1), *середній* (Waystage або A2), *рубіжний* (Threshold або B1), *просунутий* (Vantage або B2), *автономний* (Effective Operational Proficiency або C1) і *компетентний*

(Mastery або C2) (Common European Framework; Загальноосвітній стандарт з української мови як іноземної). Вони охоплюють проміжок від базового до майже бездоганного рівня володіння мовою, а отже, на них зорієнтовані навчально-методичні посібники з будь-якої європейської мови, методичні вказівки до вивчення певних тем, написання наукових робіт, довідники, словники, тести тощо. Система володіння українською мовою як іноземною розроблялась під егідою Ради Європи й у відповідності до рекомендацій «Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment. A Common European Framework of reference. Council for Cultural co-operation, Educational committee, Strasbourg, 1996» та з урахуванням рекомендацій ALTE (Common European Framework, 1996).

Різні аспекти методики навчання іноземних громадян розглядалися багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема Є. Басніним, Т. Дементьєвою, Н. Булгаковою, С. Вишняковим, І. Скутельчук та іншими. Проте сфера дослідження більше зосереджувалась на потребі осмислити та проаналізувати особливості адаптації іноземних студентів, на специфіці організації навчання різних дисциплін на підготовчих факультетах та під час самостійної роботи. Питомим і фактично не дослідженим залишається питання формування креативних здібностей студентів-іноземців, розкриття їхнього творчого потенціалу. Й у цьому аспекті варто згадати про метод портфоліо (В. Загвоздка, І. Калмикова, М. Остренко, Т. Новикова, Н. Barrett, E. Book, D. Niguidula, D. Sweet), який останнім часом все активніше застосовується у школах, проте залишається непоцінованим у роботі зі студентським колективом. Дослідженням упорядкування та використання мовного портфоліо під час навчання іноземних мов у загальноосвітніх закладах займалися такі науковці: Н. Алмазова, І. Беженар, Н. Гальскова, Д. Ісаєва, О. Карп'юк, Л. Лабазіна, З. Никитенко, І. Осадча, Ю. Пасов, Є. Полат, І. Юдіна, Л. Ягеніч, Р. Aarts, R. Broeder, A. Dobson, F. Goullier, P. McLagan, D. Little, O'Malley J. Michael, M. Muller, T. Oliynyk, P. Pavlow, R. Perclova, L. Pierce, R. Scharer, J. Trim. Вони теоретично обґрунтували деякі положення щодо функціонального використання методу мовного портфоліо для оцінювання знань з англійської мови з урахуванням педагогічних інновацій, модернізації змісту освіти, форм та методів навчання іноземної мови загалом. Щодо студентської аудиторії, то переважна кількість досліджень скерована на використання Європейського мовного портфоліо при підготовці майбутніх економістів (С. Ніколаєва, О. Плохотнюк, Н. Ягельська) чи юристів (Л. Ягеніч). Незважаючи на достатнє теоретичне висвітлення портфоліо з іноземних мов, питання обґрунтування, розробки і використання мовного портфоліо з української мови лише починає привертати увагу науковців (О. Проселкова, І. Джуган, Н. Моргунова), а використання портфоліо з української мови як іноземної у іншомовному

студентському середовищі у закладах вищої освіти України не знайшло ще активного розгляду.

Метою статті є теоретичне обґрунтування моделі мовного портфоліо, яке використовується як додатковий засіб рефлексії іноземних студентів у процесі вивчення української мови як іноземної. Відповідно до окресленої мети було сформульовано *завдання*: узагальнити досвід використання методу портфоліо науковцями різних країн, виокремити ефективні умови використання цього методу в оцінюванні знань та вмінь студентів-іноземців, визначити та окреслити рівні реалізації мовного портфоліо під час вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна», експериментально перевірити використання запропонованої інформаційно-комунікативної технології мовного портфоліо у практиці викладання української мови як іноземної.

Використання портфоліо у закладах вищої освіти нашої держави ще малодосліджене, детальніше цю проблему проаналізовано в одній з розвідок (Буднік, 2016). Як уже зазначалося, існує безліч визначень поняття «портфоліо». Під портфоліо насамперед розуміємо новий підхід до навчання, під час якого формується зовсім інша (у порівнянні з усталеними методиками навчання) взаємодія між викладачем та студентом, у ході якої визначаються нові завдання та критерії оцінки знань (Загальноєвропейські рекомендації, 2003: 473). Основним призначенням портфоліо є презентація всіх своїх здібностей. Педагогічний та дидактичний аспекти у портфоліо скеровані не на знання та вміння взагалі, а насамперед на знання та вміння з кожної окремої теми, розділу, на об'єднання якісного та кількісного оцінювання, на формування соціокультурної та мовних компетенцій, і відповідно, на підвищення самооцінки.

Нагадаємо, що Європейське мовне портфоліо (European Language Portfolio) було розроблене й апробоване Відділом мовної політики при Раді Європи у Страсбурзі 1998-2000 рр. з метою стандартизації вимог до вивчення іноземних мов громадянами європейських країн і підтримання розвитку полікультурності та полімовності. Загалом, понад як у 15 країнах Європейського Союзу мовне портфоліо пройшло успішне випробування, але в Україні було презентовано тільки у 2003 році. Європейське мовне портфоліо передбачає три основні рівні володіння іноземною мовою та мовленнєвими компетенціями – А, В, С. Рівні визначаються за основними видами мовленнєвої діяльності: розуміння (усної форми мови – аудіювання та письмової – читання); говоріння (монолог як форма продуктивного говоріння або полілог як інтерактивне говоріння); письмо як окремих продуктивних видів мовленнєвої діяльності. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти пропонують три обов'язкові компоненти мовного портфоліо: мовний паспорт (Language Passport); мовна біографія (Language Passport); досьє (Dossier) (Загальноєвропейські рекомендації, 2003; Загальноосвітній стандарт; Концепція мовної підготовки іноземців, 2011). Зауважимо, що Європейський мовний портфель – це безпосереднє

впровадження європейських мовних стандартів – практичне формулювання освітніх цілей та оцінювання рівня володіння іноземною мовою за допомогою дескриптів, розроблених Радою Європи у відповідності до Загальноєвропейської рівневої шкали.

У рекомендаціях Ради Європи зазначається, що ідея введення мовного портфоліо покликана знизити рівень формалізації процесу рефлексії, а на основі додаткової інформації про іншомовний освітній досвід, сприятиме більш об'єктивному та адекватному оцінюванню знань, реальному співвідношенню регіональних та національних систем оцінювання відповідно до міжнародних стандартів оцінювання (Common European Framework).

Услід за визначенням Н. Коряковцевої, яке вважаємо найбільш влучним та точним, під *мовним портфоліо (мовним портфелем)* розуміємо пакет робочих матеріалів, які є тим чи тим результатом освітньої діяльності того, хто навчається, з оволодіння іноземною мовою, а також надає можливість тому, хто навчається, та викладачеві можливість самостійно чи разом аналізувати та оцінювати об'єм роботи та спектр досягнень того, хто навчається, у галузі вивчення іноземної мови та культури, динаміку оволодіння вивчуваною мовою у різних аспектах (Коряковцева, 2002).

Зауважимо, що при укладанні мовного портфоліо враховуються принципи комунікативного навчання, запропоновані Є. Пассовим: *принцип мовленнєвої спрямованості освітнього процесу* (на практичному занятті при виконанні завдань здійснюється практичне використання мови для досягнення комунікативної мети), *принцип індивідуалізації навчання* (враховуються особливості студента-інофона як особистості, тобто його здібності, здатність до рефлексії, уміння здійснювати як освітню, так і комунікативну діяльність), *принцип функціональності* (добирання лексичного та навчального матеріалу відповідно до комунікативної мети), *принцип ситуативності* (навчання українській мові здійснюється шляхом занурення у комунікативні ситуації та проблеми спілкування тотожні з життєвими), *принцип новизни* (тема, об'єкт, умови, мета спілкування постійно змінюються у потоці комунікації) (Пассов, 2015). А отже, навчання української мови як іноземної здійснюється з мінімальною опорою на мову-посередник чи рідною мовою студента (вивчення фонетики, артикуляційного апарату, правильна постановка звуків здійснюються через мову-посередник чи рідною мовою студента).

Відповідно до зазначених принципів комунікативного навчання мовне портфоліо з української мови як іноземної складається із виконаних інофонами оригінальних креативних робіт, мовного матеріалу та автентичних текстів дотичних вивчуваним темам. Відповідний матеріал обирається студентом-іноземцем самостійно. Під час вивчення наукового стилю мовлення на 4 курсі в теку збираються зразки оформлення документів, ділової кореспонденції, кліше телефонної розмови,

сталі звороти, що використовуються при написанні наукових статей та тез, анотацій та реферуванні тощо. *Мета такого мовного портфоліо* визначається як допомога іноземним студентам у засвоєнні, систематизації, узагальненні та запам'ятовуванні мовного матеріалу (граматичного та лексичного). *Основні завдання мовного портфоліо* – практичне оволодіння системою та принципами функціонування української мови як іноземної щодо використання їх відповідно до комунікативної мети та ситуації, робота з автентичними текстами, пошук та виокремлення необхідної інформації; а *основними функціями* вбачаємо постійну підтримку навчальної мотивації студента-іноземця та розвиток навичок рефлексійної та оцінної діяльності інофона.

Оскільки мовне портфоліо складається та перевіряється у межах дисципліни «Українська мова як іноземна», що викладається для іноземних студентів, то і структура і зміст роботи можуть варіюватися в залежності від комунікативного чи некомунікативного типу інофона, вікових особливостей іноземців, мовної підготовки іноземців, від особливостей комплектування груп тощо. Розглянемо структуру та зміст мовного портфоліо на прикладі дисципліни «Українська мова як іноземна» для іноземних громадян, що вивчають українську мову на основних факультетах нефілологічного профілю закладів вищої освіти України III-IV рівнів акредитації обсягом 702 години (бакалаврат, 7 навчальних семестрів). Дисципліну презентовано 14 основними (*Місто навчання студента, Рідне місто студента, Вищий освітній заклад, де навчається студент, Майбутня професія студента, Україна (державний та економічний устрій), Рідна країна студента (державний та економічний устрій), Система освіти в Україні, Система освіти в країні студента, Київська Русь, Київ – столиця України, Столиця країни студента, Шевченко Т. Г. – поетичний символ України, Українські традиції та звичаї, Традиції та звичаї країни студента*) та 8 додатковими (*3 історії слов'ян, Світова економічна система, Інтеграція України до європейського освітнього середовища, Болонська конвенція й освітня система України, Глобальні проблеми людства, Моральна відповідальність науковця XXI століття, Видатні українські науковці, Україна очима іноземця, Молодь світу*) комунікативними модулями. Відповідно, мовне портфоліо складається із 22 розділів, кожен з яких відповідає певній темі навчальної дисципліни. Кожен розділ (тема) складається зі словника до запропонованої теми, списку мовних кліше, граматичних конструкцій, результатів проектної роботи, автентичних матеріалів з теми, ілюстративного матеріалу тощо.

Мовне портфоліо студента-іноземця на завершальному етапі (7 семестр) має такий вигляд: зміст, портфоліо з перерахуванням його основних елементів, вступ із чітко сформульованою метою та завданнями, стислим описом мовного портфоліо, самоаналіз та самооцінювання власно виконаної роботи. Можемо дійти висновку, що мовне

портфоліо це той інструмент самооцінки та власного пізнавального і креативного досвіду студента-іноземця, рефлексії його освітньої діяльності, комплект самостійних робіт, що складається з трьох частин – паспорта (відображення комунікативної та не комунікативної компетенції, відомості про

міжкультурні контакти тощо), мовної біографії, досє. У мовному портфоліо інофона обов'язковим елементом є і таблиці для самооцінки. Як один із варіантів рефлексійної таблиці пропонуємо таблицю 1.

Таблиця 1.

Рівень рефлексії	Вираження власної позиції	Встановлення взаємозв'язків рефлексії	Презентація матеріалу	Відповідність чітко окресленим правилам оформлення мовного портфоліо
Високий рівень дотримання вимог	Мовне портфоліо демонструє адекватне на достатньому рівні розуміння певної проблеми, переконливо презентує власну позицію, пропонує інші погляди на проблематику за потреби	Ілюстративний матеріал рефлексії має чіткі вступ і висновки, обґрунтовано актуальність, проблематику; логічні переходи від однієї частини до іншої, таблиці, схеми, діаграми тощо мають закріплені позиції у мовному та мовленнєвому матеріалі	Оригінальність подання матеріалу, дотримання власного стилю мовлення	Використання урізноманітного словникового складу, дотримання граматичних норм, нетипове оформлення мовного портфоліо
Достатній рівень дотримання вимог	Мовне портфоліо демонструє розуміння певної проблеми, може презентувати власну позицію, розглядає інші погляди на проблематику (1-2)	Ілюстративний матеріал рефлексії має вступ і висновки, окреслено проблематику; переходи від однієї частини до іншої логічні, використано таблиці, схеми, діаграми тощо	Витримано необхідний стиль мовлення, мовні кліше	Охайне оформлення мовного портфоліо із мінімальною кількістю помилок
Наближений рівень до дотримання вимог	Не чітко окреслені головні елементи мовного портфоліо, позиція інофона не має чітких цільових настанов	Ілюстративний матеріал рефлексії має вступ і висновки, інофон намагається встановити взаємозв'язки між частинами мовного портфоліо	Стиль мовлення неоднорідний, невеликий лексичний запас, використання елементарних та одноманітних мовних виразів	Поодинокі граматичні помилки, що заважають розумінню матеріалу в цілому, типове оформлення мовного портфоліо
Згідно з вимогами потребує доопрацювання	Не представлена власна позиція чи обмежена, немає цільових настанов	Відсутні деякі елементи структури портфоліо, теоретичний та практичний матеріал не взаємодіють	Використання примітивного лексичного запасу	Структура мовного портфоліо потребує корегування, чимало граматичних та стилістичних помилок, обмежений словниковий запас

Співпраця із викладачем сприяє формуванню наукового мовлення у студента-іноземця. Доречним є виділення окремої рубрики у мовному портфоліо: «Зауваження та пропозиції», куди викладач записує свої коментарі щодо роботи інофона. Проте слід пам'ятати, що лише студент вирішує, які саме матеріали він додає у своє мовне портфоліо. Визначальним є момент самовизначення, що є передумовою посилення самовідповідальності студента по відношенню до навчання, самостійності в організації системи навчання.

Оцінювання портфоліо складається із двох частин: оцінювання письмових робіт як частини портфоліо та усної презентації проекту. Пропонуємо оцінювати письмові компоненти мовного портфоліо з урахуванням критеріїв: наявність у інофона власного погляду; встановлення внутрішніх взаємозв'язків рефлексії; ступінь обґрунтованості вибору матеріалів та доказовість висновків; спосіб подання інформації (ілюстративність, мова, стиль тощо); відповідність правилам оформлення мовних портфоліо (Budnik, 2017). Наведені вище критерії є

характерними передусім для письмових робіт вміщених у мовне портфоліо. Для оцінювання усної частини портфоліо вироблено чіткі критерії, та розроблено форму, яка заповнюється після виступу кожного іноземного студента. Результати усної та письмової роботи інофона сумуються.

У педагогічному експерименті (2016-2018 роки) з використання мовного портфоліо з української мови як іноземної взяли участь студенти 3-4 року навчання нефілологічних спеціальностей Університету Ушинського. У контрольній групі навчання відбувалося із використанням традиційних форм та методів але за концентричним принципом побудови інтегрованих програм, інофони експериментальної групи у своєму навчанні активно використовували мовне портфоліо. Стартові можливості всіх учасників педагогічного експерименту фактично були однакові. Вибудовуючи теоретичні позиції експериментальної методики навчання, брали до уваги міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, які забезпечуватимуть послідовну та різнобічну роботу з теоретичним та практичним матеріалом з української мови як іноземної, що забезпечувало

двобічний зв'язок між змістовим і понятійним наповненням навчального матеріалу, розвиток рефлексії інофонів.

Наприкінці дослідження було здійснено прикінцевий кількісно-якісний аналіз сформованості здатності до рефлексії в учасників експерименту, що виявив: на високому рівні перебувало 17% інофонів ЕГ, 3% КГ; на достатньому – 42% інофонів ЕГ, 26% КГ; на середньому – 33% інофонів ЕГ, 51% КГ; на низькому – 8% інофонів ЕГ, 20% КГ.

На наш погляд, використання методу мовного портфоліо у роботі з іноземними студентами є доволі ефективним, оскільки розвиває критичне та творче мислення, здатність до самоаналізу, вміння користуватися науковою літературою, обирати аутентичні тексти відповідно до комунікативної мети. Проте метод портфоліо, а мовного портфоліо зокрема, не може бути заміною традиційного навчання. Однак не повністю висвітленими залишаються питання щодо стадій розробки мовного портфоліо, комплексного опису розділів мовного портфоліо та уніфікованої системи оцінювання запропонованого методу.

ЛІТЕРАТУРА

Буднік А., Хижняк І. Лінгводидактичні засади використання методу портфоліо в навчанні іноземних студентів. *Ucrainica VII Současna Ukrajinstika Problémy Jazyka, Literatury A Kultury. Sborník příspěvků z mezinárodní konference VIII. olomoucké sympozium ukrajinstů střední a východní Evropy (Olomouc 25–27.08.2016)*. Olomouc. pp. 572-578.

Єдина типова навчальна програма з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації; [Затверджено МОН України]. Ч. 3 / [за ред. О. Тростинської, Н. Ушакової]. К.: НТУУ «КПІ», 2009. 50 с.

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. видання доктора пед. наук, проф. С. Ніколаєва]. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.

Загальноосвітній стандарт з української мови як іноземної (рівні: А1, А2; В1, В2; С1) [Електронний ресурс] / [укл. : Н. Ніколаєва, Н. Бондарева, А. Дем'янюк та ін.]. Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247/>. Дата звернення: 01.06.2018

Ушакова Н., Дубічинський В., Тростинська О. Концепція мовної підготовки іноземців у ВНЗ України. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: збірник наукових праць*. Х., 2011. №19. С. 136–146.

Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих

иностранный язык : Пособие для учителей. М.: Изд-во АРКТИ, 2002. 173 с.

Пассов Е. И. Теория методики. Иноязычное образование: организация и управление [Текст]. Липецк: Типография, 2015. Ч. 1. 548 с.

Фатеева И. А., Т. Н. Канатникова. Метод «портфолио» как приоритетная инновационная технология в образовании: преемственность между средней школой и вузом. *Молодой учёный*. 2012. №12. С. 526-528.

Budnik A. Language Portfolio in Teaching Ukrainian as a Foreign Language. *Science and education*. Odessa, 2017, Vol. 4, pp. 137-142. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-4-23>

Common European Framework Of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment Language Policy Unit, Strasbourg. Retrieved from: www.coe.int/lang-CEFR

Oliinyk R. Portfolio for Young Learners: Objectives, Structure and Types. *Reaching out to Children: All-Ukrainian scientific and practical conference. Conference abstracts*. Horlivka: Publishing House of Horlivka State Pedagogical Institute of Foreign Languages, 2005. P. 47–49.

Savignon S. J. Communicative Language Teaching: Linguistic Theory and Classroom Practice, Interpreting Communicative Language Teaching (Yale University Press, 2002).

Strudler N., Wetzel K. Electronic Portfolios in Teacher Education: Forging a Middle Ground. *Journal of Research on Technology in Education*. 2011-2012, Vol. 44(2), pp. 161-173.

REFERENCES

Budnik, A. (2017). Language Portfolio in Teaching Ukrainian as a Foreign Language. *Science and*

education. Odessa, Vol. 4, pp. 137-142. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-4-23> [in English].

Budnik, A. & Khyzhnjak, I. (2016). Linghamvodydaktychni zasady vykorystannja metodu portfolio v navchanni inozemnykh studentiv [Linguodidactic principles of portfolio using the method in teaching foreign students]. *Ucrainica VII Současna Ukrainistika Problemy Jazyka, Literatury A Kultury - Ukrainistics Problem Of Language Literature Culture*. 572-578 [in Ukraine].

Common European Framework Of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment Language Policy Unit, Strasbourg. Retrieved from: www.coe.int/lang-CEFR [in English].

Fateeva, I.A. & Kanatnikova, T. (2012) Metod «portfolio» kak prioritetsnaja innovatsionnaja tekhnologija v obrazovanii: preemstvennost mezhdu srednei shkoloiu i vuzom [Portfolio method as a priority innovative technology in education: continuity between secondary school and university]. *Molodoi uchenyi. – The young scientist*. 12, 526-528. [in Russian]

Koriakovtseva, N.F. (2002). *Sovremennaja metodika organizatsii samostoiatelnoi raboty izuchaiushchikh inostrannyi iazyk [Modern methods of organizing independent work of foreign language learners]*. M. : ARKTI. [in Russian]

Nikolajeva, S. (2003). *Zaghaljnojevropejski rekomendacii z movnoji osvity: vyvchennja, vykladannja, ocinjuvannja [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment]*. K.: Lenvit. [in Ukraine].

Nikolajeva, N. & Bondarjeva, N. (Ed.). *Zaghaljnoosvitnij standart z ukrajinskoji movy jak inozemnoji (rivni: A1, A2; V1, V2; S1) [General Standard of the Ukrainian language (levels: A1, A2, B1, B2, C1)]*. Retrieved from <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/141087624>. [in Ukraine].

Oliinyk, T. (2005) Portfolio for Young Learners: Objectives, Structure and Types. *Reaching out to Children: All- Ukrainian scientific and practical conference. Conference abstracts*. Horlivka: Publishing House of Horlivka State Pedagogical Institute of Foreign Languages. pp. 47–49. [in English].

Passov, E.I. (2015). *Teoriia metodiki. Inoiazychnoe obrazovanie : organizatsiia i upravlenie [Theory of methodology. Non-Speaking Education: Organization and Management]*. Lipetck: Tipografii, Vols. 1. [in Russian]

Savignon S. J. *Communicative Language Teaching: Linguistic Theory and Classroom Practice, Interpreting Communicative Language Teaching* (Yale University Press, 2002). [in English].

Strudler, N. & Wetzel, K. (2011-2012). Electronic Portfolios in Teacher Education: Forging a Middle Ground. *Journal of Research on Technology in Education*. Vol. 44(2), pp. 161-173. [in English].

Trostynsjoji, O. & Ushakovoji, N. (2009). *Jedyna tytova navchaljna proghrama z ukrajinskoji movy dlja studentiv-inozemciv osnovnykh fakuljetiv nefilologhichnogho profilju vyshhykh navchalnykh zakladiv Ukrainy III-IV rivniv akredytacii [One typical curriculum in Ukrainian for foreign students basic non-philological faculty profile universities in Ukraine III-IV accreditation]*, Kiev: NTUU «KPU». [in Ukraine].

Ushakova, N. & Dubichynskyi, V. (Ed.) (2011). *Kontsepsiia movnoi pidhotovky inozemtsiv u VNZ Ukrainy [The concept of language training of foreigners in Ukraine Universities]*. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky: zbirnyk naukovykh prats. – The teaching of languages in higher educational institutions today. Intersubject links. Scientific research. Experience. SEARCH: Collected Works*. 19, 136–146. [in Ukraine].

Анжела Александровна Будник,

кандидат педагогических наук,

доцент кафедры славянского языкознания,

Государственное заведение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»

ул. Старопортофранкивска, 26, м. Одесса, Украина

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЯЗЫКОВОГО ПОРТФОЛИО КАК СРЕДСТВО РЕФЛЕКСИВНОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОФОНОВ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Теоретически обоснованно и уточнено понятие «модель языкового портфолио», которое используется в качестве дополнительного средства контроля и оценивания иностранных студентов в процессе изучения украинского языка как иностранного. Представлена структура языкового портфолио, которое состоит из содержания, портфолио с перечислением его основных элементов, вступления с четко сформулированной целью и заданиями, краткого описания языкового портфолио, самоанализа и самого оценивания собственной выполненной работы. Проанализированы основные задания и функции языкового портфолио студента-иностранца. Определено, что при заключении языкового портфолио учитываются принципы коммуникативного обучения (принцип речевой направленности учебного процесса, принцип индивидуализации учебы, принцип функциональности, принцип ситуативности, принцип новизны). Доказано, что для создания любого вида портфолио важными являются размышления не только над предложенными студенту-иностранцу заданиями, но и рефлексия его относительно способов работы, последовательности действий.

Ключевые слова: Европейское языковое портфолио, языковое портфолио, компоненты языкового портфолио, Общеввропейские Рекомендации языкового образования, уровни владения иностранным языком, виды речевой деятельности, принципы коммуникативного обучения, рефлексия, украинский язык как иностранный.

Angela Budnik,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of Slavic Linguistics,
State institution "South Ukrainian National
Pedagogical University named after K. D. Ushinsky"
26 Staroportofrankovskaya Str., Odessa, Ukraine

THE USES OF THE LANGUAGE PORTFOLIO AS A MEANS OF REFLEXIVE TRAINING OF FOREIGN STUDENTS AT THE HIGHER SCHOOL

The concept "model language portfolio" which is used in quality an additional tool of control and estimation of foreign students in the course of studying of Ukrainian as foreign is theoretically reasonable and specified. The structure language portfolio is presented that consists of contents, portfolio with transfer of its basic elements, introductions with accurately formulated purpose and tasks, the compressed description language portfolio, introspection and the estimation own the performed work. The main tasks and functions language portfolio the student foreigner are analysed. It is certain that at the conclusion language portfolio the principles of communicative study are considered (the principle of speech orientation of educational process, the principle of individualization of study, the principle of functionality, the principle of a situativeness, the principle of novelty). It is proved that for creation of any kind portfolio reflections not only over the tasks offered the student foreigner, but also his reflection relatively of the modes of work, the sequences of actions are important.

Key words: European language portfolio, language portfolio, components of language portfolio, the All-European Recommendations from Language Education, equal foreign language skills, types of speech activity, the principles of communicative study, a reflection, Ukrainian as foreign.

Рекомендовано до друку: 07.08.2018 р.